

Personas dati un Atvērto datu pilotprojekts

Kā palīdz OpenAIRE?

**Faktu lapa pētniekiem,
pētniecības
administratoriem un
projektu koordinatoriem**

Eiropas Komisijas (EK) Atvērto pētniecības datu pilotprojekts

Atvērtie dati ir brīvi izmantojami, atkārtoti izmantojami un izplatāmi. EK Atvērto pētniecības datu pilotprojekta mērķis ir programmā „Apvārsnis 2020” radītos datus padarīt atklātus. Pilotprojekts galvenokārt attiecas uz tiem datiem (un metadatiem), kas nepieciešami, lai apstiprinātu rezultātus zinātniskajās publikācijās, kā arī citiem datu pārvaldības plānā norādītajiem datiem. Projektiem, kas ir daļa no pilotprojekta, ir pienākums deponēt pētījumu datus pētniecības datu repozitorijos un veikt pasākumus, kas ļauj trešajām personām piekļūt datiem, tos atrast, izmantot, pārveidot un izplatīt. Tomēr pilotprojekta pētniecības datu brīvas izmantošanas koncepcija var nonākt pretrunā ar datu aizsardzības likumu, ja šie dati satur personas datus.

Kas ir personas dati?

„Personas dati” ir jebkura informācija, kas attiecas uz fizisku personu, kura ir vai nu identificējama vai varētu tikt identificēta pēc šiem datiem (piem., atsaucoties uz tādiem identifikatoriem kā vārds, identifikācijas numurs, atrašanās vietas dati, tiešsaistes identifikators, viens vai vairāki šīs personas fiziskajai, fizioloģiskajai, ģenētiskajai, mentālajai, ekonomiskajai, kultūras vai sociālai identitātei raksturīgi faktori).

Datu aizsardzības noteikumi tiek piemēroti visur, kur tiek apstrādāti personas dati. To apstrāde ietver jebkuru darbību saistībā ar personas datiem, t.i., apkopošanu, ierakstīšanu, kārtošanu, strukturēšanu, saglabāšanu, pielāgošanu vai pārveidošanu, izguvi, konsultēšanu, izmantošanu, kombinēšanu, ierobežošanu, dzēšanu un iznīcināšanu, atklāšanu pārraidot, izplatot vai kā citādi padarot pieejamu.

Personas datu izmantošana

Kā veidot līdzsvaru starp atvērto piekļuvi un datu aizsardzību?

Pastāvošā problēma

Pētniecības dati – īpaši tādās jomās kā medicīna, biotehnoloģija un sociālās zinātnes – bieži satur personas datus. Tas nozīmē, ka daudzas datu kopas neapstrādātā formā nevar darīt pieejamas pēc Atvērtās piekļuves nosacījumiem, kā to prasa Atvērto pētniecības datu pilotprojekts, jo tas ir pretrunā ar personas datu aizsardzības noteikumiem. Tādēļ nesavietojamība ar datu aizsardzības noteikumiem ir viens no galvenajiem iemesliem, lai atteiktos no dalības Atvērto pētniecības datu pilotprojektā. Tas nav vienīgais veids, kā novērst iespējamus tiesību pārkāpumus. Pirmkārt, arī tad, ja viena atsevišķa datu kopa nav koplietojama, tas pats projekts var radīt citas datu kopas, kuras var koplietot.

Otrkārt, arī tad, ja datu kopas satur personas datus, tās joprojām var tikt koplietotas, izmantojot anonimizāciju, vai arī atsevišķos gadījumos - mērķlietošanu.

Anonimizēti dati ir „*dati, kas padarīti anonīmi tā, ka datu subjekts vairs nav identificējams*” (26. apsvēruma no 95/46/EC direktīvām)

Personas datu anonimizācija

Labākais veids, kā vienlaikus izpildīt Atvērto pētniecības datu pilotprojekta prasības un datu aizsardzības noteikumus, ir anonimizēt pētījuma personas datus, pirms tie tiek publicēti. Anonīmi dati vairs nav personas dati, līdz ar to tas nozīmē, ka datu aizsardzības noteikumi vairs nav pielietojami.

Efektīva anonimizācija neļauj trešajām personām atpazīt personas anonimizētos datus kopās, t.i., asociēt ierakstu ar fizisku personu, izmantojot citus informācijas avotus.

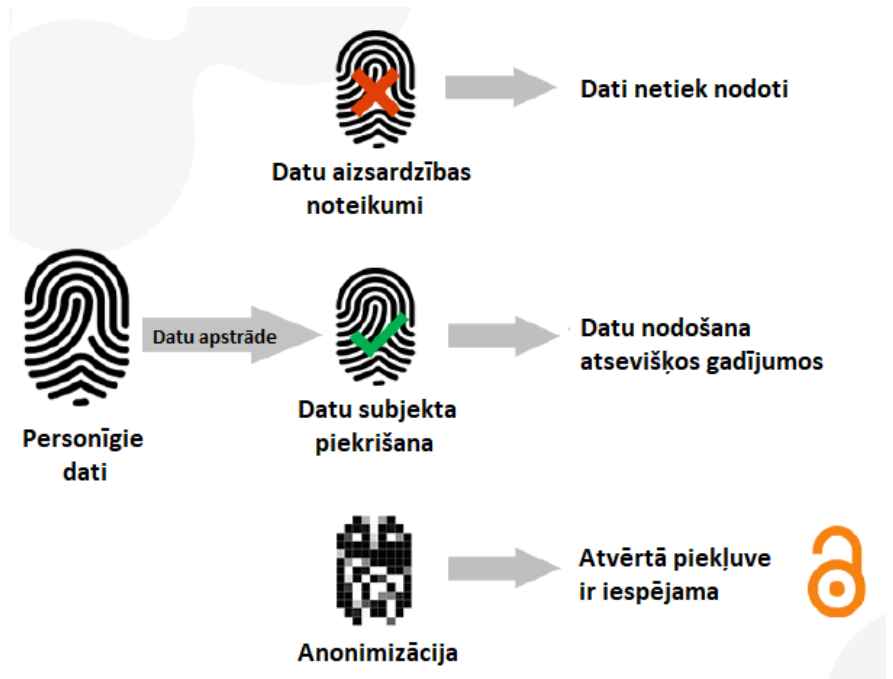
Turklāt anonimizācija nodrošina papildus **konfidencialitātes garantijas**, pasargājot no tā, ka trešās personas var saistīt personu ar raksturīgu īpatnību, piem., ar zināmu veselības stāvokli, ar augstu iespējamību nojaust publiskotajā datu kopā iesaistīto personu. Kad vien iespējams, anonimizācija ir labākais risinājums datu aizsardzības risku izslēgšanai.

Papildus izmantojams:

AMNESIA – OpenAIRE izstrādāts pakalpojums, kas ļauj datu pārvaldītājiem anonimizēt viņu datus.

Ko darīt, ja anonimizācija nav iespējama?

Ja pilnīga izpētes datu anonimizācija nav iespējama, tad vēl viens veids, kā garantēt atbilstību datu aizsardzības noteikumiem, ir iegūt datu subjekta piekrišanu izmantot viņa datus un veikt datu apmaiņu. Saskaņā ar datu aizsardzības noteikumu Direktīvas 95/46/EK 2. panta h) punktu un 4. panta 11) punktu, datu subjekta piekrišana ir labprātīgi sniegta, noteikta, apzināta un nepārprotama. Lai garantētu apzinātu piekrišanu, nepieciešams definēt datu apstrādāšanas mērķi. Tā kā datu tālākas izmantošanas mērķi atvērtās piekļuves vidē ir neskaidri, tad nav iespējams ar piekrišanu legalizēt datu lietošanu Atvērto pētniecības datu pilotprojektā. Tomēr ir iespējams vismaz atsevišķos gadījumos ļaut nodot personas datus.

Personas izpētes datu anonimizācija ir **vienīgais** efektīvais risinājums, lai atbilstu gan datu aizsardzības likumdošanai, gan **Atvērto pētniecības datu pilotprojekta prasībām**.

OpenAIRE

atbalsts un apmācības

Kā palīdz OpenAIRE?

OpenAIRE papildus AMNESIA anonimizācijas rīkam nodrošina arī plašu spektru dažādu resursu, biežāk uzdoto jautājumu apkopojumu, vebinārus un atbalsta lapas, kā arī vietējos pārstāvjus visās ES valstīs - Nacionālos atvērtās piekļuves dienestus.

Informācijas resursus un NAPD kontaktus var atrast šeit: www.openaire.eu

Par OpenAIRE

OpenAIRE sociāli un tehniski veicina atvērtās zinātnes veidošanos Eiropā un ārpus tās.

www.openaire.eu

Kontaktinformācija:

info@openaire.eu

Noderīgas saites

OpenAIRE atvērto datu resursi:

www.openaire.eu/pendatapilot

EK vadlīnijas atvērta piekļuvei zinātniskajām publikācijām un pētījumu datiem programmā Apvārsnis 2020: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-pilot-guide_en.pdf

EK vadlīnijas datu pārvaldībai programmā Apvārsnis 2020:

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf